

KOMPANIJE BEZ MOTIVA ULAGANJA U ENERGETSKU INFRASTRUKTURU

NEMA LJUBAVI

U DOBA RECESIJE

UGOVARANJA, INVESTICIJE, INOVACIJE

LONDON – “Bez pokretanja privrednog rasta, Evropa ne može računati da će javne komunalne kompanije iz sektora energije naći motivaciju za rizično ulaganje u poboljšanje proizvodne i prenosne mreže, procenjeno za EU u celini na jedan bilion (hiljadu milijardi) evra”, konstatuje u najnovijem izveštaju međunarodna energetska konsultantska firma IHS CERA. Štaviše, trenutno postoji višak na strani ponude, jer je recesija u Evropi oborila potrošnju. Izveštaj „Imperativ ulaganja u energiju” ocenjuje da bi, u slučaju vraćanja ekonomije na stazu rasta, u narednoj dekadi bila potrebna ulaganja od oko 750 milijardi evra u proizvodne elektroenergetske kapacitete, 90 mlrd. € u prenos i približno 150 mlrd.€ u nove gasovodne, transportne i

distributivne mreže. Stanje ilustruje činjenica da je u najnovijem EU budžetu za period do 2020. godine stavka ulaganja u energiju, transport i telekomunikacije je smanjena sa planiranih 50, na manje od 30 milijardi evra. Evropska komisija je sredinom februara otvorila raspravu o energetske ciljevima za novu dekadu, iza paketa 20-20-20 (20% obnovljive energije u ukupnom energetske miksu, 20% manje emisija CO2 i 20% energetske ušteda do 2020.). IHS CERA analiza predviđa rast subvencija za obnovljive izvore energije (OIE) u EU za dodatnih 40%, sa sadašnjih oko 30 mlrd.€ na 49 mlrd. u 2020, ako se ne promeni postojeća politika u tom segmentu. Istovremeno je višak dozvola za emitovanje štetnih gasova (ETS), još jedan fenomen recesije, oborio vrednost ETS-a u januaru na mizernih 3 evra po toni. Usled cenovnog dispariteta na štetu gasa, CERA je utvrdila da je u riziku za gašenje elektrana na gas ukupnog kapaciteta 110 gigavata, od čega će 25 GW verovatno i biti zatvoreno do kraja ove godine.

Reuters

LONDON – Britaniji pretila je mogućnost da EDF i vlada u Londonu ne postignu dogovor oko garantovane otkupne cene električne energije iz dve britanske nuklearke koje ovaj francuski kolos planira da gradi u Somersetu, objavljuje 5. marta **The Telegraph**. Problem je unutar vlade, gde je ministarstvo energije za sklapanje dugoročnog ugovora sa EDF-om uz garantovane cene, bez čega kompanija neće ulaziti u investiciju vrednu 14 milijardi funti. Subvencije bi u ovom slučaju išle na teret britanskih potrošača električne energije. Ministarstvo finansija, međutim, ima tvrdi stav vezan za stopu poraćaja investicija (nezvanično – do 8% godišnje, dok EDF traži 10%), pa su pregovori „došli do kritične tačke“, citira list predsednika energetskog selekcionog komiteta u britanskom parlamentu Tima Yea. On kaže da bi neuspeh u pregovorima „bio užasan korak u nazad, ne samo za nuklearnu privredu, već i ukupnu energetsku politiku Britanije“. To praktično znači da ova zemlja ne bi imala novu nuklearku barem do sredine 20-ih godina, dodao je Yeo.

ANKARA – Francuski GDF Suez je zvanično podneo ponudu da sa japanskim partnerima Itochu i Mitsubishi gradi drugu tursku nuklearnu elektranu, koja se očekuje da košta oko 25 milijardi dolara, objavljuje 5. marta turski **Hurriyet**. Na suženoj listi potencijalnih konstruktora elektrane kapaciteta 5.000 MW, koja će se – na osnovu međuvladinog ugovora - graditi u crnomorskoj provinciji Sinop, su Japan, Južna Koreja, Kina i Kanada, a njima se pridružila i Francuska. Predstavnik francuske kompanije je rekao da bi, u slučaju da dobije posao za NE u Sinopu, isti konzorcijum podneo ponudu i za treću nuklearku koju planira da gradi Turska. Turski zvaničnici su potvrdili da se ponuda konzorcijuma razmatra, a **Reuters** prenosi da su trenutno u prednosti ova francusko-japanska, kao i kineska ponuda. Agencija potseća da je Turska ranije odbila dve ponude francuskih kompanija da učestvuju u gradnji nuklearke u toj zemlji, zbog usvajanja zakona u francuskom parlamentu kojim se priznaje da je turska 1915. godine izvršila genocid nad Jermenima u toj zemlji.

BEČ - Prema izveštaju Međunarodne agencije za atomsku energiju (IAEA) korišćenje nuklearne energije bilo je tokom prošle godine u porastu, posle pada iz 2011. zbog nuklearne katastrofe u Fukushimi, objavljeno je u utorak. Krajem 2012. u svetu su bila aktivna 437 nuklearnih reaktora, dva više nego tokom 2011, saopštila je IAEA. Tokom 2012. počeli su radovi na sedam reaktora, od kojih četiri u Kini, a po jedan u Rusiji, Južnoj Koreji i Ujedinjenim Arapskim Emiratima.

BERLIN – Nemačka će ove godine otvoriti više termoelektrana na uglj, nego u bilo kom periodu u protekle dve decenije, prenosi **Bloomberg**. Prema institutu za obnovljivu energiju IWR u Mensteru, proizvodnja električne energije će ove godine početi iz dodatnih 5.300 megavati TE na uglj.

POLITIKA, REGULATIVA, CENE

BRISSEL – Evropska komisija je otvorila istragu kako bi utvrdila da li je Nemačka nezakonito pomagala energetske intenzivnim potrošačima tako što im je odobravalala izuzeće od nameta za subvencije obnovljivih izvora energije (OIE). Time je, kako prenosi 8. marta **The Wall Street Journal**, Vlada u Berlinu potencijalno prebacila taj trošak na elektroprivredu i ugrozila suštinu politike prelaska te zemlje na veće korišćenje zelene energije. Komisija ocenjuje da je iznos ovih izuzeća, odobren kompanijama iz sektora metaloprerađivačke industrije, hemijske privrede, cementarama i drugima, samo prošle godine premašio 300 miliona evra. Nemačka pokriva subvencije proizvođačima OIE i kompenzacije operateru prenosne mreže iz dodatka na račune za električnu energiju.

DIZELDORF – Nemački enegretski gigant E.ON (*Na slici: Centrala kompanije u Dizeldorfu*) upozorio je ove nedelje Brisel da su izgledi za gradnju evropske super (prenosne) mreže "maštarije" ako se ne postigne realni napredak u stvaranju jedinstvenog tržišta električne energije i ne spase "batrgajuća" EU ETS šema za trgovinu emisijama, u kojoj su cene dozvola dotakle dno, prenosi 5. marta specijalizovani magazin **Recharge News**

SOFIJA – Cene električne energije u Bugarskoj smanjene su odlukom energetskog regulatora (DKEVR) od 5. marta između 6,22% i 7,28%, zavisno od distributera koji ih snabdeva. Kako je u utorak saopštila regulatorna komisija, smanjenje ide na teret maksimalno odobrenih tehnoloških troškova za pokrivanje gubitaka u mreži. *SeeNews*

SOFIJA – Jednom od tri inostrana distributera električne energije u Bugarskoj preti kazna ako vlasti procene da je zloupotrebio monopolni položaj odlukom da jednom komunalnom preduzeću na lokalnom tržištu obustavi snabdevanje strujom zbog nagomilanih dugova. Bugarski antimonopolni regulator saopštio je 7. marta da je pokrenuo istragu protiv češke firme Energo-Pro zbog odluke da u septembru prošle godine obustavi isporuke električne energije vodosnabdevačkom preduzeću iz severoistočnog grada Dobrič. Komisija za zaštitu konkurencije naime smatra da je Energo-pro pri tom morao da vodi računa o socijalnom značaju tog komunalnog preduzeća, da je to bilo preduzelo mere da plati svoje dugove za utrošenu struju i činjenica

da je i sam potraživao dugovanja svojih potrošača. *Novinite*

SOFIJA - Bugarska vlada u ostavci ograničila je proizvodnju najjeftinije energije, tvrde čelnici državne elektroenergetske firme NEK. Kako u utorak prenosi agencija *BTA*, iz ovog konzorcijuma argumentuju da je proizvodnja struje u TE Marica Iztok 2 (na slici) ograničena na nezapamćeno niskim nivoima prema nalogu operatora elektroenergetskog sistema ESO i Ministarstva privrede, energetike i turizma. Takođe je, proizvodnja struje u hidroelektranama ili zaustavljena ili ograničena na minimum. Razlog za to je mala potrošnja i previše energije iz obnovljivih izvora, navodi NEK. Sve termoelektrane u kompleksu Marica i TE Bobovdol rade na minimumu, dok su TE Varna i TE Dimitrovgrad prestale s proizvodnjom. Jedno NE Kozloduj i fotonaponske elektrane proizvode punim kapacitetom. Prema NEK-u, upravo termoelektrane kompleksa Marica proizvode najjeftiniju struju, ali se ne zna kako će se to odraziti na cene struje za građane.

BUDIMPEŠTA – Distributeri prirodnog gasa u Mađarskoj dobili su prvostepenu presudu protiv mađarske Energetske regulatorne kancelarije (HEO) zbog njene odluke da u januaru smanji cenu za pristup transportnim sistemima, saznaje 8. aprila poslovnjak *Napi Gazdaság*. Smanjenje ove cene bilo je deo paketa smanjenja maloprodajnih cena gasa od 10 odsto. List navodi da su se po istom osnovu regulatora tužili i distributeri električne energije, o čemu će se sud izjasniti iduće nedelje. HEO je rekao da neće komentarisati presude dok one ne budu konačne.

VUILNJUS - Litvanska gasna kompanija Lietuvos Dujos objavila je da će do kraja juna razdvojiti ogranak za transport prirodnog gasa u posebnu kompaniju, posle čega će – u skladu sa EU zakonima - njeni suvlasnici ruski Gasprom i nemački E.On Ruhgas morati da prodaju udele koje budu imali u novoj firmi. Nova gasna transportna firma, pod imenom Amber Gird, preuzeće 57,4 odsto kapitala Lietuvos Dujosa, saopšteno je iz te firme u četvrtak. Litvanija će ovim manevrom, poštujući evropske direktive o razdvajanju delatnosti proizvodnje i snabdevanja, primorati i ruskog i nemačkog partnera da prodaju svoje udele. „Moraće da prodaju. U suprotnom glavni deoničari (gazprom i E.On zajedno imaju udeo od 76%) će izgubiti prava upravljanja (u samom Lietuvos Dujosu), a manjinski deoničar, odnosno vlada, će preuzeti ta prava“, citira *Reuters* potpredsednika litvanske kompanije Joachima Hockertza.

BRISEL – Antimonopolske vlasti EU odobrile su ruskoj kompaniji Rosnjeft kupovinu britansko-ruskog naftnog ulaganja TNK-BP, što će ruskog državnog naftaša pretvoriti u najvećeg svetskog proizvođača ove sirovine. Rosnjeft kupuje od BP-a i ruskog konzorcijuma AAR, suvlasnika u TNK-BP, tog proizvođača nafte za 55

milijardi dolara. Evropski regulator je saopštio 8. marta da njegove istrage nisu utvrdila u ovom poslu bilo kakve razloge za ometanje konkurencije na tržištu, „jer će objedinjena kompanija biti suočena i dalje sa jakim takmacima“. *Reuters*

SOFIJA – Parlament Bugarske nije izglasao predlog nacionalističke partije Ataka za mandatornu suspenziju licenci trima inostranim elektroenergetskim distributivnim kompanijama i njihovu nacionalizaciju. Ataka je sredinom februara, u jeku protesta potrošača struje podnela predlog za otvaranje procedure raskida privatizacionih ugovora sa čekom kompanijama CE i Energo-Pro i austrijskom EVN i vraćanje njihove distributivne mreže u vlasništvo države u roku od mesec dana. Poslanici bugarskog parlamenta tu tesnom većinom od 13 protiv, 12 za i 45 uzdržanih glasova odbacili u 5. marta taj predlog, pišu **Novinite**.

REGION

BEČ - Sekretarijat Energetske zajednice otvorio je 5. marta javne konsultacije o listi potencijalnih Projektata od interesa za Energetsku zajednicu (PECI), iz sektora električne energije, prirodnog gasa i nafte. Lista projekata koji konkurišu formirana je na osnovu prijava zainteresovanih kompanija iz oblasti prenosa, akumulacije i proizvodnje električne energije,

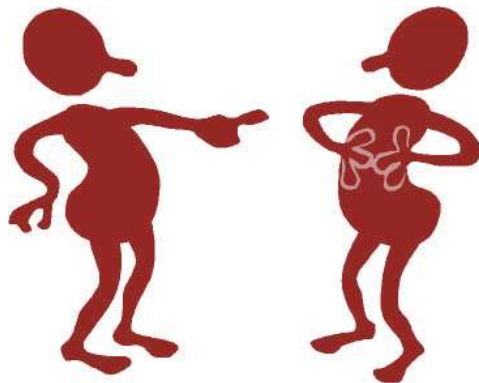

transporta i skladištenja prirodnog gasa, iz sektora utečnjelog i komprimovanog prirodnog gasa, kao i skladištenja i transporta nafte. Reč je o projektima koji podstiču integraciju i otvaranje tržišta, sigurnost i kontinuitet snabdevanja i obezbeđuju istovremene prekogranične prednosti za više zemalja ugovornica. Predviđeno je da, paralelno sa sprovođenjem PECI-ja, već u 2013. ide usvajanje odgovarajućih političkih i regulatornih mera, obezbeđenje tehničke pomoći i finansijskih mehanizama. www.energy-community.org

ZAGREB - *Večernji list* piše 5. marta da je počeo proces kadrovskog restrukturiranja u Hrvatskoj elektroprivredi (HEP) u okviru koga bi firmu trebalo da dobrovoljno, uz visoke otpremnine, napusti nešto manje od dve hiljade zaposlenih. Nezvanično se saznaje da će otpremnine u proseku u bruto iznosu ići od 233.000 kuna (oko 30.700 evra), do 500.000 kuna (oko 66.000 evra). Naime, prema kompanijinom kolektivnom ugovoru, svaki radnik ima pravo na otpremninu u iznosu od 60 odsto bruto prosečne mesečne plate po godini staža provedenog u firmi. U vrhu kompanije tvrde da su ulaganja u otpremnine HEP-u finansijski isplativa jer za utrošenih 450 miliona, HEP bi do kraja 2016. godine trebalo da uštedi gotovo 600 miliona kuna.

PODGORICA - Podgorički Kombinat aluminijuma od početka godine troši električnu energiju koju dobija od Crnogorskog elektroprenosa za „balansiranje sistema“. Međutim, ne zna se ko će, i da li će energiju platiti Elektroprivredi, koja je isporučuje. Ovo je suština spora između dve energetske kompanije u Crnoj Gori, koji je pokušala da reši Regulatorna agencija za energetiku tako što im je naložila da do 6. marta potpišu ugovor o regulisanju međusobnih prava i obaveza, pod pretnjom oduzimanja licence. Kompanije, međutim, nisu u tom roku postigle dogovor. Predsednik borda direktora Elektroprivrede Srđan Kovačević optužio je Elektroprenos da nelegalno snabdeva KAP strujom i da time zloupotrebljava ovlašćenja, s obzirom na to da podgorička fabrika nema potpisan ugovor o snabdevanju. Količina električne energije koja se isporučuje Prenosu od 1. januara je u vrednosti oko 3,5 miliona evra, što znači da je dug, zaključno sa februarom, oko sedam miliona. U Elektroprenosu, međutim, tvrde da oni ne snabdevaju KAP, jer nema sopstvene izvore, niti zakonsku mogućnost da kupi i prodaje električnu energiju. Jedina aktivnost koju je operator prenosa dužan da obavlja tiče se balansiranje sistema, objašnjava portparol ove kompanije Nada Pavićević.

ZAGREB – U Hrvatskoj 14. marta stupa na snagu novi Zakon o tržištu gasa kojim se odnosi u ovom sektoru izjednačuju s onima u zemljama Evropske unije i stvaraju pretpostavke za stvarnu liberalizaciju tržišta gasa u Hrvatskoj, piše Energetika-net. Njime se uređuju pravila i mere za sigurnu i pouzdanu proizvodnju, transport, skladištenje, upravljanje terminalom za utečnjeni prirodni gas, distribuciju i snabdevanje gasom, kao i organiziranje tržišta gasa kao dela gasnog tržišta EU. Njime se utvrđuju pravila koja se odnose na zaštitu kupaca, opravo pristupa treće strane itd.

